

Zofia Ostrowska-Kęblowska **(7 XI 1931–28 XII 2010)**

Profesor Zofia Ostrowska Kęblowska urodziła się 7 listopada 1931 roku. Poczynając od studiów historii sztuki, rozpoczętych na uniwersytecie we Wrocławiu (1949–1952), a ukończonych w Poznaniu na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza (1952–1954), prawie całe jej życie zawodowe upłynęło między tymi dwoma miastami. Pracę zawodową rozpoczęła już na ostatnim roku studiów (1953) w Muzeum Narodowym w Poznaniu, w dziale malarstwa polskiego. W ciągu swej 17-letniej pracy muzealnej obejmowała kolejno stanowiska od asystentki do kustosza. Po przeniesieniu się do Wrocławia podjęła pracę w Katedrze Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego, najpierw na stanowisku adiunkta, od 1982 – docenta. W 1991 roku została nominowana na stanowisko profesora nadzwyczajnego Uniwersytetu Wrocławskiego, w 1996 uzyskała tytuł profesora. Była kierownikiem Katedry Historii Sztuki UWr (1990–1993), zaś po przekształceniu tej jednostki w Instytut od 1993 kierowała Zakładem Historii Sztuki Nowoczesnej. Od 1996 pełniła obowiązki dyrektora Instytutu Historii Sztuki UWr, walnie przyczyniając się do podniesienia jego uniwersyteckiej rangi.

Pierwszą specjalizację naukowo-zawodową opanowała podczas kilkunastoletniej pracy w Muzeum Narodowym w Poznaniu. Jego bogate zbiory pozwoliły jej pogłębić wiedzę i znanstwo w zakresie malarstwa polskiego i europejskiego, czego owocem był jej publikacyjny debiut – rozprawa o portretach Olgi Boznańskiej. Jeszcze w okresie pracy muzealnej zarysował się drugi krąg jej zainteresowań, który odtąd stał się głównym: architektura – przede wszystkim Wielkopolski i Śląska – w XVIII i XIX wieku. Wiązały się z tym ważne i trudne problemy relacji sztuki polskiej z niemiecką oraz twórczość największego architekta niemieckiego XIX wieku Karla Friedricha Schinkla, której poświęciła większą część swoich prac po habilitacji. Osobny wątek jej badań stanowią prace dotyczące teorii sztuki i estetyki XIX wieku, szczególnie rozprawy o poglądach G. W. Hegla

i K. F. Schinkla oraz o podstawowych kategoriach ujmowania sztuki XIX wieku – klasycyzmie i historyzmie.

Pionierski charakter miały publikacje Zofii Ostrowskiej-Kęłbowskiej podejmujące problemy architektury XIX-wiecznego historyzmu. Walnie przyczyniły się one do przełamania deprecjonujących stereotypów, tamujących do lat 60.–70. XX wieku badania nad „eklektyczną” architekturą dziewiętnastowieczną. Przyniosły zmianę modernistycznych paradygmatów badawczych i stworzyły metodologiczne podstawy badania tej architektury. Szczególną rolę profesor Ostrowska-Kęłbowska odegrała także w inspirowaniu wolnych od narodowościowych i politycznych uprzedzeń badań nad XIX i XX-wieczną architekturą Wrocławia.

Bardzo wysoką rangę prac naukowych Zofii Ostrowskiej-Kęłbowskiej potwierdzały otrzymywane przez nią wyróżnienia naukowe. Dysertację doktorską *Architektura pałacowa drugiej połowy XVIII wieku w Wielkopolsce* wyróżnił osobiście profesor Władysław Tatarkiewicz pierwszą ufundowaną przez siebie nagrodą dla historyka sztuki. Za książkę habilitacyjną *Architektura i budownictwo w Poznaniu w latach 1780–1880* uzyskała nagrody Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Sekretarza Naukowego PAN. W 1997 roku otrzymała nagrodę Wydziału I Nauk Społecznych PAN za książkę *Dzieje Kaplicy Królów Polskich czyli Złotej w katedrze poznańskiej*.

Poza książkami autorskimi profesor Zofia Ostrowska-Kęłbowska wносиła poważny wkład w zbiorowe przedsięwzięcia naukowe. Wymienić tu trzeba przede wszystkim *Dzieje Poznania 1793–1918* (t. I–II, pod red. J. Topolskiego, Poznań 1994), katalog wystawy *Schinkel i Polacy* (pod red. W. Baraniewskiego i T. Jaroszewskiego, MNW 1987) oraz wielką publikację *Karl Friedrich Schinkel – Lebenswerk* (pod red. E. Börsch-Supan, 2003). Ostatnia praca jest świadectwem stałej współpracy Zofii Ostrowskiej-Kęłbowskiej z uczonymi niemieckimi i uznania, jakim cieszyła się w ich środowisku.

Profesor Zofia Ostrowska-Kęłbowska brała żywy udział w życiu naukowym środowiska polskich historyków sztuki. Wielokrotnie występowała na ogólnopolskich sesjach naukowych i seminariach metodologicznych Stowarzyszenia Historyków Sztuki, była członkiem Komitetu Nauk o Sztuce PAN, Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego oraz Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii Umiejętności.

Na tym znakomitym dorobku nie wyczerpują się zasługi profesor Zofii Ostrowskiej-Kęłbowskiej dla środowiska naukowego i zawodowego polskich historyków sztuki. Nie tylko bowiem jej pozycja naukowa, lecz również osobowość i cechy charakteru sprawiały, że pozostawała dla nas

niekwestionowanym autorytetem moralnym, wzorem koleżeńskiej postawy, wspaniałym przykładem bezinteresownej pracy na rzecz naszej dyscypliny i ludzi ją uprawiających. Należała do osób, do których można zwrócić się w każdej sprawie, mając pewność niezawodnej pomocy i mądrej rady. Jej ujmująca kultura, niezłomna postawa w sprawach zasadniczych, czar osobisty, otwarty i ciepły stosunek do ludzi, wycucie i takt wykazywane w prowadzeniu i rozwiązywaniu czasem niełatwych kwestii zawodowych i środowiskowych były zawsze wzorem postępowania.

Zmarła we Wrocławiu 28 grudnia 2010 roku. Niezmiennie pozostaje Wielką Damą polskiej historii sztuki.

Maria Poprzęcka